

OPIS PRZYPADKU

Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż hurtowa herbaty, kawy, kakao, przypraw oraz świadczenie usług transportowych. Głównymi odbiorcami spółki są małe sklepy. Z uwagi na rozwój sieci marketów, na

terenie działalności spółki, jej pozycja na rynku w sposób znaczący pogorszyła się, o czym świadczy spadek przychodów ze sprzedaży i wyniku finansowego netto:

	20X3 r.	20X4 r.
Przychody ze sprzedaży produktów	6 117,9 tys. zł	4 188,3 tys. zł
Wynik finansowy netto	63,5 tys. zł	48,4 tys. zł

Węzłowe wskaźniki charakteryzujące działalność i sytuację spółki za powyższy okres przedstawiały się następująco:

Lp.	Wskaźnik	20X3 r.	20X4 r.
1.	Rentowność netto sprzedaży (w %) $\frac{\text{wynik finansowy netto}}{\text{przychody ze sprzedaży produktów i towarów}}$	0,97	1,15
2.	Rentowność brutto sprzedaży (w %) $\frac{\text{wynik na sprzedaży produktów i towarów}}{\text{przychody ze sprzedaży produktów i towarów}}$	2,21	2,88
3.	Płynność (wskaźnik płynności I) $\frac{\text{majątek obrotowy ogółem}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	0,93	1,03
4.	Płynność (wskaźnik płynności II) $\frac{\text{majątek obrotowy} - \text{zapasy}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	0,74	0,74
5.	Płynność (wskaźnik płynności III) $\frac{\text{papiery wartościowe przeznaczone do obrotu} + \text{środki pieniężne}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$	0,03	0,03
6.	Pokrycie majątku trwałego (w %) $\frac{\text{kapitał własny} + \text{rezerwy}}{\text{majątek trwały}}$	83,31	107,97
7.	Trwałość struktury finansowania (w %) $\frac{\text{kapitał własny} + \text{rezerwy} + \text{zobowiązania długoterminowe}}{\text{suma pasywów}}$	27,15	28,44
8.	Szybkość spłaty zobowiązań (dni) $\frac{\text{zobowiązania z tytułu dostaw (przeciętne)} \times 365}{\text{wartość sprzedanych towarów i materiałów} + \text{koszt wytworzenia sprzedanych produktów}}$	108	126

¹ Dylemat uzyskał dyplom uznania w 1. edycji konkursu.

OPIS PRZYPADKU

Spółka korzystała z kredytu w rachunku bieżącym. Bank udzielił spółce na jej wniosek z dnia 20.01.20X5 r. odnawialny kredyt krótkoterminowy w rachunku bieżącym, przeznaczony na pokrycie zobowiązań płatniczych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w maksymalnej kwocie 500 tys. złotych, na okres od 25.01.20X5 r. do 15.01.20X6 r. Prawne zabezpieczenie spłaty udzielonego kredytu, a także innych związanych z kredytem należności, stanowi hipoteka na nieruchomości.

Zgodnie z zawartą umową, poza sytuacją niespłacenia w określonym w umowie terminie kredytu (raty), odsetek lub innych należności, bank może również wypowiedzieć umowę kredytu albo obniżyć kwotę przyznanego kredytu, w szczególności z powodu:

- 1) zagrożenia lub utraty zdolności kredytowej przez kredytobiorcę,
- 2) wykorzystania kredytu niezgodnie z przeznaczeniem,
- 3) zagrożenia terminowej spłaty kredytu wraz z odsetkami lub nieterminowego regulowania należności bankowych,
- 4) obniżenia średnich miesięcznych wpływów na rachunek bieżący kredytobiorcy w stosunku do ich poziomu średniego przed udzieleniem kredytu,
- 5) braku obrotów na rachunku bieżącym przez kolejne dwa miesiące,
- 6) poważnego obniżenia potrzeb kredytowych wskutek okoliczności niedających się przewidzieć przy zawieraniu umowy kredytu,
- 7) znacznego obniżenia się realnej wartości zabezpieczenia spłaty kredytu i braku możliwości dokonania dodatkowego prawnego zabezpieczenia,

- 8) przedłożenia przez kredytobiorcę fałszywych dokumentów, w tym zwłaszcza charakteryzujących sytuację ekonomiczno-finansową, bądź złożenia niezgodnych z prawdą oświadczeń, na podstawie których bank wydał decyzję o udzieleniu kredytu,
- 9) podziału, likwidacji lub zagrożenia upadłością kredytobiorcy,
- 10) niedotrzymania innych warunków umowy,
- 11) wszczęcia egzekucji wobec kredytobiorcy przez innych wierzycieli.

W związku z zabezpieczeniem kredytu w postaci hipoteki na nieruchomości umowa zawiera zapis w brzmieniu „Kredytobiorca zobowiązuje się do sporządzenia i przedstawienia na żądanie banku, szczególnie w przypadku pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, operatów szacunkowych nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytu”.

W 20X5 r. nastąpił dalszy spadek przychodów ze sprzedaży i wystąpiła strata na prowadzonej działalności. Pojawiły się trudności finansowe w spłacie zobowiązań wobec dostawców oraz pracowników. Główny dostawca wniósł pozew do Sądu Rejonowego Wydziału Gospodarczego przeciwko spółce w związku z nieuregulowaniem należności. Po uzyskaniu klauzuli wykonalności dostawca przekazał sprawę dochodzenia wierzytelności do komornika. Spółka nie poinformowała banku o prowadzonej egzekucji przez komornika.

Po zaksięgowaniu operacji gospodarczych dotyczących grudnia główna księgowa spółki sporządziła rachunek zysków i strat za 20X5 r.

			20X5 r.	20X4 r.
A.		Przychody ze sprzedaży i zrównane	2 183 926,86	4 188 287,22
	I.	Przychody ze sprzedaży produktów	5 400,00	5 400,00
	II.	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	2 178 526,86	4 850,8

OPIS PRZYPADKU

			20X5 r.	20X4 r.
B.		Koszty działalności operacyjnej	2 320 934,31	4 067 530,22
	I.	Amortyzacja	84 809,08	103 292,67
	II.	Zużycie materiałów i energii	385 086,77	637 785,76
	III.	Usługi obce	91 177,92	108 782,08
	IV.	Podatki i opłaty	23 447,37	21 886,19
	V.	Wynagrodzenia	197 525,00	228 222,00
	VI.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	19 900,89	26 294,34
	VII.	Pozostałe koszty rodzajowe	18 532,67	16 463,14
	VIII.	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 500 454,61	2 924 804,04
C.		Zysk/Strata ze sprzedaży	-137 007,45	120 757,00
D.		Pozostałe przychody operacyjne	9 516,44	16,67
	I.	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	9 500,00	-
	II.	Inne przychody operacyjne	16,44	16,67
E.		Pozostałe koszty operacyjne	19 267,89	200,52
	I.	Inne koszty operacyjne	19 267,89	200,52
F.		Zysk/Strata na działalności operacyjnej	-	120 573,15
G.		Przychody finansowe	2 608,61	4 996,16
	I.	Inne	2 608,61	4 996,16
H.		Koszty finansowe	80 753,86	48 285,93
	I.	Odsetki	80 753,86	47 078,33
	II.	Inne	-	1 207,60
I.		Zysk/Strata na działalności gospodarczej	-227 512,76	77 283,38
J.		Zysk/Strata brutto	-227 512,76	77 283,38
K.		Podatek dochodowy	-	28 932,00
L.		Zysk/Strata netto	-227 512,76	48 351,38

Z wynikami rachunku zysków i strat został zapoznany prezes zarządu, kierujący jednoosobowo spółką. Prezes zobowiązał główną księgową do zmiany wyniku ze straty na zysk netto w granicach 20,0 tys. zł. Za-proponował wprowadzenie regałów magazynowych, które nie występują w ewidencji środków trwałych

oraz wystawienie faktury sprzedaży zaprzyjaźnionej firmie za usługi transportowe. Po przeanalizowaniu propozycji prezesa oraz mając na uwadze postulowany wynik finansowy, główna księgową w uzgodnieniu z prezesem dokonała na kontach następujących księgowania:

OPIS PRZYPADKU

Nazwa operacji gospodarczej	Kwota	Konto	
		Winien	Ma
1. Zaksięgowanie regatów magazynowych	60 000,00	010	760
2. Wystawienie faktury VAT ze stawką 22%, dotyczącą sprzedaży usług transportowych	50 000,00	100	700
3. Naliczenie odsetek od niezapłaconych w terminie należności z tytułu sprzedaży towarów	87 917,86	200	750
4. Zaksięgowanie nadwyżki towarów	40 266,95	330	760

Wyceny regatów dokonano uznaniowo, powyżej ich wartości rynkowej. Kwotę wartości faktury przyjęto, kierując się ograniczeniami obrotu gotówkowego. Ponadto nie została dokonana zapłata faktury. Odsetki naliczono dla największych odbiorców za 2 lata wstecz bez wystawienia not odsetkowych kontrahentom.

Nadwyżka towarów jest fikcyjna i stanowi różnicę do wymaganego wyniku.

Zatwierdzona przez prezesa spółki wersja rachunku zysków i strat przedstawia się, jak niżej:

			20X5 r.	20X4 r.
A.		Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym	2 233 926,86	4 188 287,22
	I.	Przychody ze sprzedaży produktów	55 400,00	5 400,00
	II.	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	2 178 526,86	4 182 887,22
B.		Koszty działalności operacyjnej	2 320 934,31	4 067 530,22
	I.	Amortyzacja	84 809,08	103 292,67
	II.	Zużycie materiałów i energii	385 086,77	637 785,76
	III.	Usługi obce	91 177,92	108 782,08
	IV.	Podatki i opłaty	23 447,37	21 886,19
	V.	Wynagrodzenia	197 525,00	228 222,00
	VI.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	19 900,89	26 294,34
	VII.	Pozostałe koszty rodzajowe	18 532,67	16 463,14
	VIII.	Wartość sprzedanych towarów i materiałów	1 500 454,61	2 924 804,04
C.		Zysk/Strata ze sprzedaży	-87 007,45	120 757,00
D.		Pozostałe przychody operacyjne	109 783,39	16,67
	I.	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	9 500,00	-
	II.	Inne przychody operacyjne	100 283,39	16,67

OPIS PRZYPADKU

			20X5 r.	20X4 r.
E.		Pozostałe koszty operacyjne	3,05	200,52
	I.	Inne koszty operacyjne	3,05	200,52
F.		Zysk/Strata na działalności operacyjnej	22 772,89	120 573,15
G.		Przychody finansowe	90 526,47	4 996,16
	I.	Odsetki	87 917,86	–
	II.	Inne	2 608,61	4 996,16
H.		Koszty finansowe	80 753,86	48 285,93
	I.	Odsetki	80 753,86	47 078,33
	II.	Inne	–	1 207,60
I.		Zysk/Strata na działalności gospodarczej	32 545,50	77 283,38
J.		Zysk/Strata brutto	32 545,50	77 283,38
K.		Podatek dochodowy	11 286,00	28 932,00
L.		Zysk/Strata netto	21 259,50	48 351,38

Sprawozdanie zostało przekazane do banku. Prezes obiecał pracownikom księgowości wypłatę wynagrodzeń w pierwszej kolejności. Główna księgowa spotka-

ła dawną znajomą z poprzedniej pracy i opowiedziała jej o wynikach działalności spółki oraz dokonanych księgowaniach.

PROBLEMY DO DYSKUSJI

Przedstawioną sytuację poddano analizie pod względem etycznym, wykorzystując zasady określone w *Kodeksie zawodowej etyki w rachunkowości*.

Podstawowy problem etyczny stanowi postępowanie księgowej. Powstaje pytanie, czy jest ono zgodne z *Kodeksem*? Biorąc pod uwagę obowiązujące ogólne zasady etyki rachunkowości (część II pkt II.2 *Kodeksu*) standardy pracy głównej księgowej nie spełniają dwóch warunków.

Po pierwsze są niezgodne ze standardami zawodowymi. Wymagają one m.in.:

- odpowiedzialności za przygotowane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości,
- właściwego postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w szczególnych sytuacjach jednostki,
- tajemnicy zawodowej.

W rezultacie działań księgowej, sprawozdanie finansowe spółki zostało sfałszowane, co oznacza naruszenie zapisów pkt II.2.5. *Kodeksu* nie przewiduje w szczególnych sytuacjach jednostki, a z taką mamy do czynienia

D8

Zasady etyki w szczególnych sytuacjach jednostki¹

KAZIMIERZ ZADROŻNY

PROBLEMY DO DYSKUSJI

w przykładzie, odejścia od zasady rzetelnego i wiernego obrazu oraz norm etycznych. Wynika to z treści pkt II.2.8 *Kodeksu*. W myśl zasady zachowania tajemnicy zawodowej (pkt II.2.9) wyniesienie informacji poza spółkę o jej trudnej sytuacji i dokonanych księgowaniach nie jest zachowaniem etycznym.

Po drugie księgowa nie przedstawiła prawdziwych danych w sprawozdaniu finansowym. Dodatkowe księgowania spowodowały zmniejszenie nie tylko wyniku finansowego, ale również aktywów. Odrębną kwestią jest sprawa niezależności zawodowej. Czy w zaistniałej sytuacji księgowa mogła przeciwstawić się prezesowi spółki, powołując się na ustawę o rachunkowości? Niepodporządkowanie się woli prezesa spowodowałoby prawdopodobnie konieczność jej odejścia ze spółki. *Kodeks* w pkt III.2.5 zaleca „zachowanie podstawy niepoddawania się jakimkolwiek wpływom, które mogłyby stanowić zagrożenie dla etycznego (moralnego) i profesjonalnego wykonania przez osobę zajmującą się rachunkowością czynności księgowych”.

Alternatywa dla księgowej jest drastyczna. Należy zauważyć, że spółka w zaistniałej sytuacji rynkowej nie ma szans na funkcjonowanie. Przy utrzymaniu się dotychczasowych trendów, prędzej czy później, będzie musiała ogłosić likwidację bądź upadłość.

Kolejna sprawa o charakterze etycznym to nieprzekazanie informacji do obsługującego spółkę banku o wszczęciu egzekucji komorniczej. Czy powinna to zrobić główna księgowa? Wymagała tego uczciwość. Zgodnie z *Kodeksem* stanowi ona element służbowy wartości moralnych, które są równie ważne jak ogólne zasady w rachunkowości (pkt III.1.2). Podobnie należy potraktować przyznane korzyści przez prezesa spółki w zakresie wypłaty wynagrodzeń.

Na podstawie przeprowadzonej analizy można wyciągnąć wniosek ogólny, iż postępowanie księgowej z punktu widzenia zasad etycznych było złe.

Wskaż zasady *Kodeksu zawodowej etyki w rachunkowości*, które odnoszą się do opisanej sytuacji w sposób bezpośredni.

Brak zachowania następujących zasad *Kodeksu*:

- niezależności,
- odpowiedzialności za przygotowane i prezentowane informacje z zakresu rachunkowości,
- właściwego postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w szczególnych sytuacjach jednostki,
- właściwego postępowania osoby zajmującej się rachunkowością w relacjach z osobami i instytucjami związanymi z nią zawodowo,
- tajemnicy zawodowej.